

Μια αχτίδα φωτός τρεμόπαιζε πάνω στον πέτρινο τοίχο. Το κοριτσάκι τεντώθηκε στην ψάθα του και αναστέναξε με το κεφάλι γερμένο προς τα πίσω: «Αχ, να μπορούσα να περπατήσω στο ταβάνι!...». Το σκεφτόταν συνέχεια: να αναποδογυρίσει τον κόσμο της, να πηγαίνει έρχεται στο κενό, να κάνει τις μύγες άνω-κάτω. Ήταν δέκα χρονών με μεγάλα μαύρα μάτια και δυο ζευγάρια λακκάκια όταν γελούσε.

Τον κόσμο της τον αποτελούσαν πρόσωπα βγαλμένα από την ίδια την ύλη που την περιέβαλλε. Αυτός ο πλατύς λεκές από λάδι στο δάπεδο ήταν η Αλία, η βουβάλα που το βράδυ όταν κρύωνε τη ζέσταινε με την ανάσα της. Κι εκείνη η κοιλότητα στον τοίχο, κάτω από το φεγγίτη, με τις μαύρες σκιές της ήταν η Νααλά, η νυχτερίδα που ξενυχτούσε τα σκοτεινά βράδια για να την προσέχει. Ο γέρικος κορμός συκομουριάς, ριγμένος και ξεχασμένος εκεί δίπλα στην ψάθα της, ήταν ο Ομάρ, ο κροκόδειλος, που τον έλυνε όταν ήταν να κυνηγήσει τους παρείσακτους. Σ' αυτά μιλούσε, τα χάιδευε, τα τάζιζε, τα αγαπούσε. Κι εκείνα την προστάτευαν από τη μιζέρια.

— Κουτσούκ!...

Το κοριτσάκι πετάχτηκε πάνω. Βυθισμένη μέσα στην άλλη της ζωή είχε ξεχάσει την πραγματικότητα... και το φωμί. Το φωμί που ο Ναμπίλ φούριζε κάθε μέρα την ώρα του μεσημεριανού ύπνου, πριν σωριαστεί κατάχαμα στην αποθήκη με τη χοντρή του κοιλιά μες στ' αλεύρι. Από κει και πέρα ήταν δική της δουλειά να βγάλλει τις καυτές πίτες από το φούρνο, να τις τοποθετήσει στη σειρά πάνω στη σανίδα που χρησίμευε για πάγκος, και να καθίσει να τις προσέχει. Αυτή ήταν η καλύτερή της ώρα. Γύρω ερημιά· κανείς δεν ήταν εκεί για να την ενοχλήσει, κανείς δεν κυκλοφορούσε στο άδειο σοκάκι σε μια πόλη εξουθενωμένη από τη ζέστη. Κι εκείνη να κάθεται στη σκιά μες στη βαριά μυρωδιά του φωμιού που ξεκουράζεται.

Ο τοίχος σαν να ράγιζε από τα δυνατά χτυπήματα. Ο Ναμπίλ άφριζε από τη λύσσα. Μιας μέρας δουλειά χάθηκε μέσα σ' ένα σύννεφο μαύρου καπνού. Η Κουτσούκ αναζήτησε καταφύγιο κοντά στον Ομάρ. Τη μοναξιά και το σκοτάδι μπορούσε να τ' αντέξει, όχι όμως και τις φωνές.

Δεν τον φοβόταν τον Ναμπίλ. Μπορεί να ήταν βίαιος και χοντράνθρωπος, αλλά ποτέ δεν την είχε χτυπήσει ούτε κακομεταχειριστεί. Είχε μια κάποια τρέλα που τον έκανε να ξεχωρίζει από τους άλλους άντρες στο δρομάκι τους. Αν είχε νιώσει την ανάγκη, θα μπορούσε ίσως να αγαπήσει αυτόν το θείο που δεν παρίστανε ποτέ τον πατέρα. Όμως εκείνη δεν ζητούσε τίποτα. Μόνο τη σιωπή. Και ο Ναμπίλ μιλούσε λίγο. Έτσι μπορούσε να περνάει μέρες ολόκληρες μιλώντας μόνη της και να διηγείται

ιστορίες στον εαυτό της κι αυτό τον άφηνε αδιάφορο. Το σημαντικό ήταν να βρίσκει τις πίτες ροδοφημένες όσο ακριβώς έπρεπε, όταν σηκωνόταν από τον μεσημεριανό του ύπνο, αλευρωμένος από την κορφή ώς τα νύχια, για την τρίτη προσευχή της ημέρας.

Η Κουτσούκ είχε σηκωθεί πια. Κάρφωσε το βλέμμα της στο βλέμμα του φούρναρη και περίμενε. Όρθια η μικρή έμοιαζε πολύ μεγαλύτερη από την ηλικία της. Ήταν ψηλή και με καμπύλες σχηματισμένες κιόλας. Σώμα μικρής γυναίκας. Ο άντρας σταμάτησε στη στιγμή. Οι συσπάσεις του προσώπου του σχημάτιζαν ασπριδερές γραμμές, λες και το δέρμα του, έτσι όπως ήταν κάπως πλαδαρό, περίμενε να κυλιστεί ξανά και ξανά μέσα στ' αλεύρι. Οι τρίχες από το μουστάκι του πετούσαν ακανόνιστα προς όλες τις κατευθύνσεις και τα μάτια του έπαιζαν χωρίς σταματημό.

Η ηρεμία του παιδιού τον έφερνε σε αμηχανία. Δεν ήξερε πια πώς να αντιδράσει. Να τη χτυπήσει; Δεν είχε ποτέ σηκώσει χέρι σε γυναίκα, πόσο μάλλον σ' ένα παιδί. Να φωνάξει; Η Κουτσούκ ήταν η πιο προικισμένη πιτσιρίκα στο σοκάκι, ποτέ δεν θα 'βρισκε κάτι καλύτερο. Του άρεσε η διακριτική της παρουσία, το κέφι της και οι αντοχές της κι αυτή η χάρη της η ξεχωριστή. Είχε αφήσει μια φουρνιά πίτες να καούν, δεν χάλασε δα κι ο κόσμος. Δεν του ερχόταν πια να ουρλιάξει, ήταν απλώς εκνευρισμένος.

Η Κουτσούκ κατέβασε το κεφάλι. Δεν είχε καμιά δικαιολογία.

— Συγγνώμη, θείε Ναμπίλ, έπαιζα με τον Ομάρ.

Ο άντρας ανασήκωσε τους ώμους. Ποτέ δεν είχε καταλάβει αυτή την ιστορία με τον κροκόδειλο και τη νυ-

χτερίδα. Μια μέρα θέλησε να απαλλαγεί από τη συκομυριά, αυτό το κούτσουρο ήταν σάπιο, μες στα ζωύφια, πραγματικός κίνδυνος για το σιτάρι. Η Κουτσούκ κυλιότανε καταγής, γαντζωμένη στον γέρικο κορμό με τα μεγάλα της μάτια να έχουν πεταχτεί έξω από την προσπάθεια, πλημμυρισμένα στα δάκρυα. Δεν μπόρεσε να το κάνει. Τόσο το χειρότερο για το σιτάρι... είχαν δει κι αν είχαν δει τα μάτια του!

Ο Ναμπίλ θα προτιμούσε να του κοπούν και τα δυο του τα χέρια παρά να το ομολογήσει: την αγαπούσε πολύ αυτή τη μικρή. Ο αδερφός του τού την είχε εμπιστευτεί λίγο μετά τη γέννησή της, όταν πέθανε η μητέρα της. Ο Χαλίλ ήταν έμπορος υφασμάτων και δεν περνούσε ποτέ πάνω από δύο συνεχόμενες μέρες στο Κάιρο. Δεν μπορούσε λοιπόν να κουβαλάει μαζί του και ένα παιδί.

Η Χαντίζα στην αρχή έκανε μούτρα. Είχε μεγαλώσει πέντε γιους τον έναν μετά τον άλλον και τώρα που είχαν αρχίσει να ξεκολλάνε από τη φούστα της, ήθελε επιτέλους να αναπνεύσει. Είχε να επιβλέπει το φωμί, να κρατάει το μαγαζί και αυτά της έφταναν και με το παραπάνω. Έκανε λοιπόν μια συμφωνία με τον Ναμπίλ. Εντάξει, να την πάρουνε τη μικρή, αλλά μόλις μεγάλω-νε λιγάκι, θα την έστρωναν στη δουλειά.

Με το που έγινε έξι χρονών, η Κουτσούκ εγκαταστάθηκε αυτοδίκαια μπροστά στον πάγκο. Τα χέρια της είχαν τόσο ζεματιστεί με τις καυτές πίτες, που στα δάχτυλά της σχηματίστηκε μια προστατευτική μεμβράνη που της έγινε συνήθεια να την πασπατεύει μηχανικά. Ποτίστηκε με τη μυρωδιά του ζεστού φωμιού σε τέτοιο βαθμό που έφτασε να την μπερδεύει με τη δική της. Τις μέ-

ρες του καύσωνα, όταν οι ακτίνες του ήλιου την κράταγαν καθηλωμένη στην φάθα της, αισθανόταν, μισοναρκωμένη από τη ζέστη, το δέρμα της να φουσκώνει, να πρήζεται και να γεμίζει μαλακές φουσκάλες, και ύστερα να σκληραίνει, όπως κάτι πολύ λεπτές φρυγανιές που δεν άντεχαν στις ψηλές θερμοκρασίες.

Ήτανε κι εκείνα τα μελομακάρωνα με χασίσι. Ο Ναμπίλ τα έφτιαχνε μόνο μία φορά την εβδομάδα, γιατί είχαν πολλή δουλειά και γίνονταν καλύτερα όταν έμεναν λίγο να μπαγιατέψουν. Εκείνη την ημέρα σηκώνονταν νωρίτερα από το συνηθισμένο, πριν ακόμα λαλήσει ο πετεινός. Η Κουτσούκ χτένιζε με επιμέλεια τα μακριά της μαλλιά και τα κάλυπτε με ένα μαντήλι, που δεν άφηνε τούφα να ξεφύγει.

Πριν καλά-καλά ξημερώσει, ο φούρνος γέμιζε από τη διαπεραστική μυρωδιά του δυνατού καφέ που ο Ναμπίλ έπινε με μικρές ρουφηξιές πλαταγίζοντας τη γλώσσα του. Η Κουτσούκ τον παρακολουθούσε μασουλώντας μια πίτα της προηγούμενης, προσέχοντας την παραμικρή του κίνηση. Το σήμα να ξεκινήσουν το έδινε αυτός. Έδενε σφιχτά στην κοιλιά του μια άσπρη ποδιά, τακτοποιούσε τα ταψιά και τα υλικά πάνω στο τραπέζι και έτριβε δυνατά τα χοντρά του χέρια μουρμουρίζοντας κάτω από τα μουστάκια του: «Όπου να 'ναι θα ζεστάνει, κουκλιά μου!...». Η Κουτσούκ δεν μπόρεσε ποτέ να καταλάβει αν απευθυνόταν στα χέρια του ή στα μελομακάρωνα που ήταν στο δρόμο.

Ο φούρναρης ξεκινούσε να σπάει τα φλούδια από τ' αμύγδαλα μ' ένα σκουριασμένο πέταλο αλόγου, ενώ το κορίτσι έβγαζε τα κουκούτσια από τους χουρμάδες. Εί-

χε βρει τον τρόπο να γλιστράει το δάχτυλο κάτω από το κουκούτσι και μετά, μ' ένα απότομο χτύπημα, να το κάνει να πετάγεται έξω. Μια ώρα σ' αυτή την άχαρη δουλειά και τα χέρια της μαύριζαν και κολλούσαν, το δάχτυλό της έτσουζε και μάτωνε και το αίμα ανακατευόταν με τα ξεκουκουτσιασμένα φρούτα πάνω στο τραπέζι. Υπέφερε φρικτά, μα δεν θα άλλαζε τη θέση της για τίποτε στον κόσμο. Της άρεσε η επαφή μ' αυτή τη σάρκα που δεν της αντιστεκόταν, όπως της άρεσε και η γλυκερή μυρωδιά που ανέδιδε ο σωρός που σχηματιζόταν σιγά-σιγά κάτω απ' τα χέρια της.

Μετά άλεθαν τα φύλλα της κάνναβης, μέχρι να σχηματιστεί μια μαύρη σκόνη βρεγμένη με έναν στυφό χυμό σαν αυτόν που βγάζει το σάπιο μήλο. Η Κουτσούκ είχε ανακαλύψει ένα μικρό νεύρο πάνω στα φύλλα και δοκίμαζε μια χαιρέκαχη ευχαρίστηση να τα σπάει στο σημείο αυτό, έτσι όπως είχε δει τη γρια-Νόρα να κάνει με το λαιμό από τις κότες. Μικρές σταγονίτσες κυλούσαν από το κόψιμο, διάφανες σαν τη δροσιά, ένα πραγματικό νέκταρ. Ο Ναμπίλ παρατηρούσε το κοριτσάκι με την άκρη του ματιού του. Τον εντυπωσίαζε η δεξιοτεχνία της και ζήλευε κρυφά το πάθος που έβαζε σε κάθε της κίνηση.

Ο άντρας και το παιδί δεν μιλούσαν μεταξύ τους, δεν ένιωθαν την ανάγκη, γνώριζαν με κάθε λεπτομέρεια τι έπρεπε να κάνουν. Αφού έλιωναν τους χουρμάδες, έσπαζαν και καθάριζαν τα αμύγδαλα και φιλόκοβαν την κάνναβη. Στη συνέχεια έπρεπε να τα ζυμώσουν όλα μαζί για μια ολόκληρη ώρα, χωρίς διακοπή. Ο Ναμπίλ και η Κουτσούκ είχαν ο καθένας τη δικιά του μπάλα από ζυμάρι και τη ζύμωναν σιωπηλά στις δύο άκρες του τρα-

πεζιού με το βλέμμα προσηλωμένο στην παχιά ζύμη που κολλούσε στα δάχτυλά τους. Σ' αυτό το μείγμα προσέθεταν μια μυτιά πιπέρι, η Κουτσούκ από την αρχή, ο Ναμπίλ στο τέλος, και έλεγαν κι οι δυο τους πως αυτό έκανε τα μελομακάρονά τους να ξεχωρίζουν. Η γέμιση έπρεπε να είναι συγχρόνως μαλακή και στεγνή, και ήταν έτοιμη όταν δεν κολλούσε πια στα δάχτυλα.

Και ήταν μόλις στην αρχή. Έμενε να δουλευτεί το σμιγδάλι. Ο πετεινός είχε λαλήσει, η μέρα είχε ξημερώσει για τα καλά, το δρομάκι βούιζε από το πήγαιν' έλα των περαστικών και ήταν η ώρα για τον δεύτερο καφέ του Ναμπίλ. Τούτος εδώ έπρεπε να είναι βαρύς και με πολλή ζάχαρη, πραγματικό τονωτικό για κάποιον που έκανε μια τόσο σκληρή χειρωνακτική εργασία. Κάποιες φορές η Κουτσούκ ακουμπούσε ίσα-ίσα τα χείλη της στον καφέ, αλλά έτσι όπως τον έβρισκε πικρό και παχύ της ερχόταν αμέσως αηδία. Προτιμούσε χίλιες φορές ένα μεγάλο ποτήρι χλιαρό νερό και μια χούφτα ελιές τσακιστές, για να διώξει την υπερβολική γλύκα που της έφερνε στο τέλος αναγούλα.

Η διακοπή ήταν μικρή. Ο Ναμπίλ δεν ήθελε να χάσει τον μεσημεριανό του ύπνο. Εκείνη τη μέρα δεν έφηνε πίτες. Είχε κάνει διπλή ποσότητα από την προηγούμενη και τις πουλούσε λίγο μπαγατιάτικες, αλλά καλές ήταν κι έτσι.

Ο φούρναρης άρπαζε μια μεγάλη πήλινη γαβάθα και έριχνε μέσα ένα σακί φίνο σμιγδάλι που το ανακάτευε με λιωμένο βούτυρο. Ζύμωνε το μείγμα καταβρέχοντάς το με σταγόνες χλιαρού νερού αρωματισμένου με άνηθ πορτοκαλιάς. Το σμιγδάλι έπρεπε να φουσκώνει αργά στην επαφή του με το υγρό και οι κόκκοι να ξεκολλάνε ο

ένας μετά τον άλλον κάτω από τα χοντρά χέρια του φούρναρη. Η Κουτσούκ περίμενε στο πλάι, έτοιμη να παρέμβει αν της ζητούσε βοήθεια. Δεν είχε αρκετή δύναμη για να δουλέψει αυτό το βαρύ και ευαίσθητο μείγμα που αποτελούσε τη βάση για τα μελομακάρονα.

Και ήξερε να περιμένει, δεν ήταν ποτέ ανυπόμονη. Διέθετε τη σπάνια ικανότητα να ζει την κάθε στιγμή με τρόπο απόλυτο.

Κάθε τόσο έπαιρνε ένα πανί και πλησίαζε προσεκτικά τον άντρα που ήταν σχυμμένος πάνω απ' τη ζύμη. Σηκωνόταν στις μύτες των ποδιών της και σκούπιζε τον ιδρώτα από το μέτωπό του. Εκείνος ούτε που γύριζε το κεφάλι του, συγκεντρωμένος καθώς ήταν στο σιμιγδάλι και σ' αυτή την τελική προσπάθεια που έπρεπε να ολοκληρωθεί, προτού σωριαστεί στην αποθήκη.

Όταν επιτέλους το μείγμα ήταν έτοιμο, ο Ναμπίλ έπλαθε μια μεγάλη μπάλα, που τη χώριζε στα έξι: τρία κομμάτια για την Κουτσούκ και τρία για τον ίδιο. Αυτή ήταν η φάση που προτιμούσε το κοριτσάκι. Έπρεπε να απλώσει τη ζύμη, να αλείφει πάνω της τη γέμιση, να την τυλίξει σε ρολό, να την κόψει στα τέσσερα και να πλάσει το καθένα απ' αυτά ανάμεσα στις παλάμες των δύο χεριών. Με την παραμικρή απότομη κίνηση το σιμιγδάλι διαλυόταν και η γέμιση σκορπιζόταν πάνω στο τραπέζι. Η Κουτσούκ δεν βιαζόταν καθόλου, δεν σκεφτόταν τίποτε άλλο παρά μόνο αυτή τη μαλακή ζύμη που έπαιρνε σχήμα ανάμεσα στα δάχτυλά της.

Είχε πια μεσημεριάσει. Το δρομάκι ησύχαζε και ο Ναμπίλ πεινούσε. Μετά από τόση ζάχαρη του χρειαζόταν αλάτι. Εκείνη τη μέρα η Χαντίζα του έφτιαχνε κου-

κιά λεμονάτα, που τα καταβρόχθιζε στη στιγμή κατευθείαν από το ταψί σιωπηλός, χωρίς να σηκώσει κεφάλι. Μια τόσο ζεστή ώρα η Κουτσούκ προτιμούσε το καρπούζι, που την έτρεφε και την ξεδιψούσε συγχρόνως, και τις ελιές, τη μόνη της αδυναμία.

Ήταν η ώρα της ημέρας που φοβόταν περισσότερο. Στο χαμάμ η θεία της μιλούσε συχνά για τα τζίνια με τη γρια-Νόρα. Οι δύο γυναίκες τα έτρεμαν. Έλεγαν ότι αυτά τα πνεύματα του κακού, γεννημένα από τη φωτιά, εμφανίζονται ξαφνικά πάντα στις δώδεκα το μεσημέρι. Για να τα απομακρύνεις, ένας τρόπος υπήρχε: να λύσεις τα μαλλιά σου, το μόνο μέρος του σώματος που μπορεί να επικοινωνεί με το αόρατο.

Όταν είχε τη δυνατότητα, η Κουτσούκ έλυνε το μαντήλι της ελευθερώνοντας ένα χείμαρρο από καστανά μαλλιά, ικανό να τρέφει σε φυγή στρατό ολόκληρο από τζίνια. Αν η δουλειά δεν της το επέτρεπε, προσπαθούσε να ξεπεράσει το φόβο της. Δεν ησύχαζε όμως μέχρι ο ήλιος ν' αρχίσει να βασιλεύει.

Ο άντρας και το κοριτσάκι έτρωγαν γρήγορα, παρόλο που είχαν χρόνο. Τα γλυκά ήθελαν να ξεκουραστούν για μια ώρα. Έπρεπε να στεγνώσουν και να κατασταλάξουν. Στο διάστημα αυτό είχαν να ετοιμάσουν το λάδι για το τηγάνισμα και κυρίως να ζεστάνουν το μέλι. Το εγχείρημα ήταν λεπτό. Δεν έπρεπε να κάψει, μόνο να γίνει αρκετά ρευστό ώστε οι μπάλες, με το που έβγαιναν από το τηγάνι, να εμποτιστούν με μέλι μέχρι τον τελευταίο τους κόκκο.

Βλέποντας ότι πλησιάζει η ώρα της ξεκούρασης, ο Ναμπίλ άρχιζε να χαλαρώνει.

«Το φίλο σου που είναι όλος από μέλι, μην τον φας

ολόκληρο», έσκαγε στα γέλια κάθε φορά μπροστά στο ταψί με τα γλυκά που γυάλιζαν. Διέθετε ένα απόθεμα από στερεότυπες εκφράσεις, που του επέτρεπαν να συνοφίξει τις συχνά μπερδεμένες σκέψεις του.

Τα γλυκά ήταν έτοιμα και δεν είχαν παρά να στολίσουν τον πάγκο. Αυτή πια ήταν δουλειά της Κουτσούκ. Όσο ο Ναμπίλ ξεκουραζόταν στη σκιά της αποθήκης, η μικρή τακτοποιούσε τα μελομακάρονα σε δυο μεγάλες πήλινες πιατέλες αλειμμένες με ρετσίνα για να μη ρουφάνε το μέλι.

Το χορίτσι καθόταν δίπλα, οκλαδόν στο πάτωμα και περίμενε. Ήταν μια στιγμή απόλυτης γαλήνης. Είχε καταβάλει τόσο μεγάλη προσπάθεια από τα μαύρα χάρματα, που τα χέρια της έτρεμαν. Τα έδενε πάνω στα διπλωμένα της πόδια, ακουμπισμένη στον τοίχο, και άφηγε το μυαλό της να αδειάσει.

Ο θεός της είχε διαλέξει την Πέμπτη για τα γλυκά, γιατί όλα όσα γίνονταν αυτή τη μέρα της εβδομάδας ήταν εκ των προτέρων ευλογημένα. Ο Ναμπίλ πίστευε στις ιδιότητες των αριθμών. Και οι ιδιότητες του πέντε ήταν ευεργετικές, η Κουτσούκ το αισθανόταν μ' όλο της το είναι. Είχε περάσει ατέλειωτες ώρες φτιάχνοντας γλυκίσματα και τώρα ένιωθε μπουχτισμένη.

Η ζέστη ήταν αφόρητη αυτή την ώρα της ημέρας. Αρκούσε να μείνεις ακίνητος, για να σου διαπεράσει πέρα ως πέρα το κορμί και να το νιώσεις ξαφνικά να κολλάει στο έδαφος. Η Κουτσούκ έκλεινε τα μάτια. Μεταμορφωνόταν σ' έναν αετό που πετούσε με τα φτερά ανοιγμένα προς τον ήλιο, μακριά από τους τοίχους και τα κακοποιά πνεύματα.